

Quan el Barça va baixar a la mina

Fa 41 anys, el Barça va jugar un amistós en homenatge als 30 miners morts a Fígols | Els Sotil, Neeskens i companyia van mastegar pols a Berga per una causa altruista i popular

La foto oficial del primer equip del Barça que va saltar al camp del Berga, el 14 de gener de 1976. Cruyff i Rexach van viatjar però es van quedar a la graderia per unes molèsties

La temporada que ve el Barça haurà de jugar almenys un partit amistós al Japó tal com va fer ara fa unes setmanes al Qatar. Frivolitats? No, simplement la recerca de la fecunditat: els patrocinadors de torn -Qatar Airways o Rakuten- imposen clàusules d'aquest estil. Coses modernes; les postres del menú capitalista. Una mena de contrast impúdic amb què passava el 14 de gener del 1976, un dimecres feiner, a la tarda -res d'horari de Champions a tres quarts de nou- quan el Barça dels Cruyff, Neeskens i Rexach va jugar un amistós contra el seu filial a Berga per recaptar fons per les famílies dels 30 miners morts dies abans en una mina de Fígols, també al Berguedà.

Joan Balaguer era jugador i directiu d'aquell Berga. «Tothom estava trasbalsat aquell dia. Imagina't, el Barça... I a més amb el que va passar a la mina. En aquell moment va ser una cosa molt forta, va impactar molt, comparable als atemptats de l'11-M de Madrid. Aquí van morir 30 miners de la comarca, tothom en parlava, cada dia...» La tragèdia de la mina de la Consolació, en efecte, va trastocar la moral de la societat berguedana. Allà, a l'Alt Berguedà, bressol de la proclamació fallida del comunisme llibertari el 1932, el que passa a la mina és un bleix més de la vida quotidiana. Inherent, indestriable, centre de converses i pensaments. Patiment. La mina ho ocupa(va) tot. Per això, per amortir el dolor col·lectiu d'aquella tragèdia, la idea més sonada es donava per bona. I l'ocurrència va ser la de convidar el Barça de Cruyff -el Cruyff jugador- a disputar un partit de caràcter benèfic contra el Berga. I així va ser, malgrat que el guió patiria alguns sobresalts.

Però abans del futbol i de les negociacions amb el Barça, tornem a la mina. El conjunt de les mines de carbó de Fígols el formen tres colònies: Sant Corneli, Sant Josep i la Consolació. La seva explotació va començar a finals del segle XIX i es va allargar fins al darrer tombant del segle XX. La seva incidència sobre la societat berguedana va ser majúscula, amb treballadors vinguts d'arreu, que s'hi van instal·lar. Qui més qui menys, tothom tenia un amic o familiar treballant-hi. Dels capítols històrics que s'hi van viure en sobresurten dos. El primer va ser la revolta llibertària del 1932 reprimida amb duresa pel govern de la República quan intentava estendre's, riu avall, per altres municipis de la conca del Llobregat i del Cardener. El segon, es va viure el 3 de novembre del 1975. Poc abans de les 9 del matí d'aquell dia, a la galeria 09 de la mina de la Consolació, una explosió de grisú va provocar la mort de 30 miners. A causa de la deflagració del gas van morir-ne 28, que es trobaven treballant al front. Dies més tard, dos miners més no van superar les ferides. Van ser companys seus, alguns dels quals aquell dia no treballaven, qui van recuperar els cossos de les víctimes.

Aspecte actual del camp d'esports municipal de Berga, on es va jugar l'amistós. A part de la gespa artificial, poca cosa més ha canviat Foto: Isaac Vilalta

La mina havia reprès l'activitat després de dos dies de festa per les fires de Tots Sants a l'Alt Berguedà. En aquell torn hi treballaven 300 persones i dels que es trobaven al front accidentat, només quatre van sobreviure. Les víctimes eren de Bagà, Guardiola de Berguedà, La Pobla de Lillet, Sant Julià de Cerdanyola, Berga, Gironella, Olvan i el desaparegut nucli de Sant Salvador de la Vedella -actualment inundat sota les aigües de l'embassament de La Baells. El funeral col·lectiu va ser massiu; els diaris de l'època parlen de 5.000, 8.000 i fins i tot 10.000 assistents. Familiars de les víctimes, encara avui dia, defugen furgar en el record. Es van portar a terme diverses campanyes de suport i la més mediàtica va ser la del partit del Barça de Cruyff, Rexach, Neeskens i Sotil.

La trucada al Barça

«La persona clau en la negociació va ser en Jesús Alsina, que llavors era el corresponsal d'*El Mundo Deportivo* al Berguedà i tenia molt bona relació amb la junta directiva del Barça. Ell va ser el que ens va posar en contacte amb el Barcelona. Ho recordo perquè aleshores jo era jugador del Berga i al mateix temps estava a la Junta». Joan Balaguer tenia 32 anys el 1976. Ara està jubilat i passa cada dissabte amb els seus néts. Els dies de cada dia els comença amb un autohomenatge: un bon esmorzar al bar. El d'avui, al Rincón Gallego de Berga, és especial. Arriba carregat de fotografies antigues i s'esforça a fer memòria. Demana un entrepà de pernil salat. «Amb llesques», puntualitza. I una ampolla d'aigua, que compartim. «Entre setmana no prenc alcohol.» Entenc, per tant, que el cigaló de després és una llicència cega, pecata minuta. Prossegueix. «Aquell any, el president del Berga -en aquest article ens referirem de forma comuna i acceptada al «Berga» per citar el Club Esportiu Berga- era el Frederic Alberich, possiblement només quedem vius ell i jo d'aquella junta.» M'encurioseix saber com es va gestar el contacte directe amb la junta directiva del Barça de l'època, una via quimèrica en l'actualitat. L'home clau, tornem-hi, va ser en Jesús Alsina. «Van començar a parlar-ne i al cap de poc la cosa ja anava en sèrio. Els contactes es van intensificar. Fins i tot a la televisió van fer un programa en què hi van anar l'Alberich i l'Alsina a presentar el partit. Per això va tenir tanta repercussió.»

El «partit del Barça pels miners» forma part de l'imaginari col·lectiu berguedà. Tothom en parla. Tothom en coneix detalls. Tothom -malgrat que fos físicament impossible- va ser-hi. Però tan se val! «És que va venir gent de tot arreu. Autocars de Cardona, de Manresa... El camp estava ple a vessar, gent enfilada dalt dels arbres, a la teulada dels vestidors, als balcons de les cases del carrer de darrere. A l'altra banda hi havia una tanca, una paret, i la gent... no sé com no es va ensorrar!» Joan Balaguer m'ensenya les fotos per posar èmfasi a aquesta idea, a un record, com tots, magnificat. En aquest cas però, sembla ben ajustat a la realitat. «Fins i tot es va crear una fila zero que podies comprar en unes oficines bancàries determinades. No ho recordo exactament però les entrades no eren gaire cares, potser parlem de 25 o 50 pessetes l'entrada general al camp.» La proposta inicial que des del Berga van fer arribar al Barça va ser la de disputar un amistós entre els dos equips. La directiva culé però, ho va veure excessivament temerari i va contraatacar amb una altra fórmula: s'enfrontaran el primer equip del Barça i el seu filial, el Barça Atlètic. El tracte es va tancar ràpid.

EXITO TOTAL EN EL PARTIDO BENEFICO DE BERGA

6-1: EL PRIMER EQUIPO DEL BARCELONA SE IMPUSO CLARAMENTE AL FILIAL

Una jornada feliz para el Fútbol Club Barcelona en la capital del Bergadà. Feliz, primero, por el hecho de tener oportunidad de colaborar con una causa humanitaria como la que llevó a los dos plantillas, de Primera y Segunda División, a Berga, para disputar un encuentro cuyos beneficios estaban destinados a las familias de los mineros afectados en el siniestro ocurrido el pasado 3 de noviembre en la localidad de Figols. Y en segundo lugar, por el resultado del sorteo de los cuartos de final de la Copa de la UEFA, que cementamos en otro lugar.

Por la mañana hubo sesión de entrenamiento en el estadio para los cuatro jugadores, además de Marinho, que no se desplazó, que no jugaron en Berga, es decir, Cruyff, Rexach, Mora y Asensi. Todos ellos padecen golpes sin importancia alguna, pero que aconsejaron por lo visto a Weisweiler el no alinearlos en el amistoso. Pocos minutos después de las once partía la expedición azulgrana en dos autocares, uno para cada equipo. Tras una parada en Matrasa para comer, llegaron a su destino con el tiempo justo para cambiarse de ropa y saltar al terreno de juego.

El campo de Berga presenta, en una tarde radiante de sol, un lleno hasta la bandera. Los propios habitantes a los patrones del equipo local nos confesaron que jamás en la historia había registrado el campo municipal un lleno igual. Los jugadores barcelonistas fueron ovacionados durante largo rato antes del encuentro. Cruyff, Rexach y Asensi se sentaron en el palco presidencial, y en la media parte tuvieron que levantarse un par de veces para atender los deseos de numerosos aficionados que lo colliaron a coro desde el propio campo. Después también, como dato curioso, que la segunda parte se demoró unos diez minutos debido a la gran cantidad de espontáneos que perseguían a los jugadores en demanda de autógrafos.

Por el Barcelona se alinearon: Artola, De la Cruz, Costas, Torres, Albaladejo; Neeskens, Marcial, Corominas; Heredia y Mir. En el segundo tiempo Cottl substituyó a Marcial, Toró a Neeskens y Sardiá a Artola, Azimismo, Rusky, que se mantuvo inactivo en el segundo tiempo, ocupó la plaza de Heredia, que se retiró colgando.

Por parte del Barcelona At. actuaron: Santos; Fuster, Moró, Corominas, Olinos Sánchez, Costa Durán, Marín, Rusky y Heredia. En el segundo tiempo Moret entró por Costa, Carrasco por Rusky y Riera por Sánchez. Majó entró en juego en los últimos minutos. Permanecieron inactivos Llorens, Torres, Pérez y Serrat.

Rusky abrió el marcador para los de Segunda División en la primera jugada del partido, de un extraordinario disparo alto. Heredia, mediante dos buenas jugadas personales, puso el tanteo en 2-1 favorable al primer equipo, y Mir, en el último minuto, aprovechando un rebufo de Santos, a durísimo disparo de Marcial, estableció el 3-1 con que llegó el descanso. Ariño López Cuadrado, de Primera División.

Canós y Alfonseda podrán jugar
EL ELCHE, IMPRESIONADO POR LA RACHA GOLEADORA AZULGRANA
Elche. 14. (De nuestro corresponsal, SANCHEZ DIMARES.)

EL HERCULES, PREOCUPADO POR SU DESCENSO DE JUEGO
D. SUSIRANA

El Barça i el seu filial van viatjar en dos autocars el dia del partit, amb parada a Manresa per dinar, tal com detalla la crònica d'El Mundo Deportivo' de l'endemà

Vestidors nets i desinfectats... i Cruyff a la llotja

«Una jornada feliz para el Fútbol Club Barcelona en la capital del Bergadà [sic.]. Feliz, primero, por el hecho de tener oportunidad de colaborar con una causa humanitaria....». Així comença la crònica d'El Mundo Deportivo del dia després del partit i signada, curiosament, per D. Subirana i no per l'impulsor del partit, en Jesús Alsina. És la pàgina 9 ja que aquell dia les informacions principals feien referència al sorteig de diferents competicions europees que van deixar un Barça - Levski de Sofia a la Copa de la UEFA.

A la crònica de l'amistós de Berga, dos detalls criden l'atenció: «Por la mañana hubo sesión de entrenamiento en el estadio para los cuatro jugadores, además de Marinho, que no se desplazó, que no jugaron en Berga, es decir, Cruyff, Rexach, Mora y Asensi. Todos ellos padecen golpes sin importancia alguna, pero que aconsejaron por lo visto a Weisweiler el no alinearlos en el amistoso». És a dir, la «gastroenteritis i treball al gimnàs» d'avui en dia és el «cop sense importància i entrenament a l'estadi» de fa 40 anys. El futbol ha evolucionat també en d'altres aspectes: «Pocos minutos después de las once partía la expedición azulgrana en dos autocares, uno para cada equipo. Tras una parada en Manresa para comer, llegaron a su destino con el tiempo justo para cambiarse de ropa y saltar al terreno de juego».

A Berga, mentrestant, ho tenien tot a punt. «Jo llavors treballava a Cal Carreres i em van dir «vés cap al camp de futbol i arregleu-lo bé!». Vam passar la biga, vam regar-lo amb la cisterna per tal que estigués perfecte...». L'entrega va ser extrema. «Vam netejar els vestidors, els vam desinfectar i els vam pintar. No sé qui els va inspeccionar però van decidir que es canviarien a l'hotel, no recordo si van anar al Queralt o al Castell. També és cert, això sí, que només hi havia aigua calenta al vestidor local». Amb l'escenari a punt, tan sols faltaven els protagonistes. El primer equip del Barça va jugar amb: Artola, De la Cruz, Costas, Torres, Albaladejo, Neeskens,

Marcial, Corominas, el *Milongueta* Heredia, Clares i Mir. A la segona meitat van entrar també el *Cholo* Sotil i Sadurní. Al Barça Atlètic, dos noms destacats, Olmo i *Tente* Sánchez. Ni Cruyff ni Rexach, en efecte, van tastar la pols del camp de terra de Berga. «Eren les joies de l'equip i clar, camp de terra... Ja em va estranyar que pugessin! El Sotil tampoc va jugar (de titular) però la resta, tots!». La presència i entrega de Johan Neeskens -que va jugar bona part del partit- va causar tanta admiració als que hi eren que encara avui l'holandès és intocable a les converses dels bars berguedans.

Encara que des de Berga s'havia proposat un enfrontament amb l'equip local, finalment, a petició del Barça, es va optar per un encontre del primer equip i el filial, el Barcelona Atlètic

«El Cruyff i el Rexach eren a la tribuna amb alguns directius del Barça. Hi havia una mica de tancat amb dos o tres graons i també hi era el president del Berga i algun membre de la junta.» Joan Balaguer no recorda, tal com recullen les cròniques, que també hi fos el president del Barça Agustí Montal, el president catalanista del més que un club però també amb un extens currículum empresarial, entre d'altres, com a conseller secretari de La Caixa i Gas Natural i amb una petita incursió judicial per un cas de frau a la Seguretat Social. Però les habilitats manuals van arribar anys més tard, així que aquell dia Montal va sortir ovacionat del municipal de Berga per part d'un públic entregat. «Fue fiesta grande en Berga. Y lo que es más importante, algo más de medio millón de pesetas de recaudación».

Mentrestant, al Rincón Gallego, en Joan Balaguer ja s'ha acabat l'entrepà i el cigaló. No em deixa pagar la meva part de l'esmorzar. És un *old timer*. M'aixeco per marxar però veig que ell es queda. Al bar hi ha gent amb qui petar la xerrada una estona més, potser els ensenyarà les fotos del seu fill a braços del Charly Rexach. O millor encara, recordaran una vegada més com Neeskens, aquell dia a Berga, també ho va donar tot.

Article publicat originalment a la Directa (<https://directa.cat/>) .